

De overheid als dienaress van God

Bron: “Meer dan overwinnaars – Een overdenking over de Brief aan de Romeinen”,
door R. Brockhaus (p. 225-230).

Uitgave “Uit het Woord der Waarheid” - <https://www.uithetwoordderwaarheid.nl/>

Alle Schriftaanhalingen werden aangepast aan de Statenvertaling (HSV), en voetnoten door M.V.

“Ieder mens moet zich onderwerpen aan de gezagsdragers die over hem gesteld zijn, want er is geen gezag dan van God, en de gezagsdragers die er zijn, zijn door God ingesteld, ² zodat hij die zich verzet tegen het gezag, tegen de instelling van God ingaat, en wie daartegen ingaan, zullen over zichzelf een oordeel halen. ³ Want voor de overheid hoeft men niet te vrezen, wanneer men goede werken doet, maar wel als men kwade werken doet. Wilt u nu van het gezag niets te vrezen hebben, doe het goede en u zult er lof van ontvangen. ⁴ Zij is immers Gods dienaress, u ten goede. Als u echter kwaad doet, vrees dan, want zij draagt het zwaard niet zonder reden. Zij is namelijk Gods dienaress, een wreekster tot straf voor hem die het kwade doet. ⁵ Daarom is het nodig onderworpen te zijn, niet alleen omwille van de straf, maar ook omwille van het geweten. ⁶ Om die reden immers betaalt u ook belastingen. Het zijn namelijk dienaars van God, die juist daarmee voortdurend bezig zijn. ⁷ Geef dus aan allen wat u verschuldigd bent: belasting aan wie belasting, tol aan wie tol, ontzag aan wie ontzag, eer aan wie eer toekomt” (Romeinen 13:1-7).

Van de vermaning, zichzelf niet te wreken, maar het kwade door het goede te overwinnen, gaat de apostel in dit hoofdstuk over tot een plicht van algemene aard, die op ieder mens, maar in het bijzonder op de christen rust: “Ieder mens moet zich onderwerpen aan de gezagsdragers die over hem gesteld zijn, want er is geen gezag dan van God, en de gezagsdragers die er zijn, zijn door God ingesteld” (vers 1).

“Ieder mens” [Gr. *pasa psuche*: iedere ziel] – letten wij op deze uitdrukking; zij omvat meer dan “een ieder van u” of “elk christen”, en is zeker opzettelijk zo gekozen (zie Hoofdstuk 2:9). Het gehele huis van de gelovige, kinderen, verwanten, zijn personeel, alles is daarin begrepen. De christen is weliswaar niet van de wereld, maar nog *in* de wereld, evenals zijn medemensen, en zo is hij verplicht, de overheid te gehoorzamen en wel om redenen, die voor hem van de grootste betekenis zijn. In de eerste plaats is de overheid “over hem [= iedere ziel] gesteld” en “door God ingesteld” (vers 1); voorts is zij “Gods dienaress” (vers 4), en ten slotte zijn de door haar aangestelde personen “dienaars van God” (vers 6). Het is nauwelijks mogelijk, ernstiger redenen voor onze plichten ten opzichte van de overheid te noemen. Evenzo vermaant de apostel Petrus in zijn eerste brief de gelovigen uit de besnijdenis, om aan alle menselijke instelling onderdanig te zijn om des Heren wil (1 Petrus 2:13 en 14)¹.

Evenwel komt het verstand hier zo licht tegenop en wil tegenover het eenvoudige gebod van God de tegenwerping maken: “Ja, maar als de overheid nu zelf haar afhankelijkheid van God niet erkent? Als zij maar naar willekeur bestuurt en beschikt, en harde, onrechtvaardige maatregelen treft? Wat dan? Moet ik mij ook dan nog onvoorwaardelijk aan haar onderwerpen?” Vanzelfsprekend blijft te allen tijde van kracht het bekende woord der apostelen, dat zij voor het Sanhedrin uitspraken: “Men moet aan God meer gehoorzaam zijn dan aan mensen” (Handelingen 5:29). Stelt een overheidsmacht ons een eis, die in strijd is met de duidelijk uitgesproken wil van God, wanneer wij dus ons geweten zouden bezwaren door aan die eis gevolg te geven, dan moeten wij met de wil van God rekening houden en de eis van de overheid daaraan ondergeschikt maken. Maar ook alléén in dit geval. In alle andere gevallen heb ik mij eenvoudig te onderwerpen, onverschillig welk politiek karakter de overheid draagt, of zij monarchistisch, republikeins of wat dan ook is, of zij haar verplicht-

---

¹ “Onderwerp u dan omwille van de Heere aan alle menselijke orde, hetzij aan de koning, als hoogste machthebber, ¹⁴ hetzij aan de stadhouders, als mensen die door hem gezondend worden tot straf van de kwaaddoeners, maar tot lof van hen die goeddoen” (1 Petrus 2:13-14).

tingen nakomt of niet. Want er is geen overheid of macht, dan van God. Hoe eenvoudig maakt dit de weg voor de christen!

Toen deze Brief geschreven werd, was het waarlijk niet gemakkelijk, dit gebod te gehoorzamen, want de overheids machten waren zonder uitzondering heidens en afgodisch. Zij beschouwden daarom de gelovigen, die de staatsgodsdienst de rug hadden toegekeerd en standvastig weigerden, aan de goden te offeren, als hun natuurlijke vijanden; zij verdrukten en vervolgden hen. Maar niettegenstaande dit alles bleef het waar, dat de overheden door God zijn gesteld om het kwade te keren, het goede te bevorderen en te belonen (vers 3). De overheid was toen en is heden, zoals reeds gezegd, "Gods dienaar". Tweemaal legt de apostel er in vers 4 de nadruk op: "Zij is Gods dienaar, u ten goede ... zij draagt het zwaard niet zonder reden. Zij is namelijk Gods dienaar, een wreekster tot straf voor hem die het kwade doet". "Zodat hij die zich verzet tegen het gezag, tegen de instelling van God ingaat, en wie daartegen ingaan, zullen over zichzelf een oordeel halen" (vers 2). Met andere woorden: waar er een overheid is, daar is zij van God; de gelovige ziet God in haar en gehoorzaamt haar derhalve gewillig. Hij zou dan ook aan God ongehoorzaam zijn, als hij het niet deed.

Het is mogelijk, dat deze gehoorzaamheid voor de christen oorzaak is van allerlei moeilijkheden, misschien hem gevoelige verliezen en veel lijden bezorgt. Maar dát mag voor zijn gedragingen geen maatstaf zijn. Heeft hij in deze wereld van ongerechtigheid eigenlijk iets anders te verwachten? Hij is een vreemdeling en bijwoner² in deze wereld, zijn burgerschap is in de hemelen³. Door het geloof in de nauwste verbinding met God gebracht, ziet hij op zijn plaats en zijn erfdeel daarboven. Hij is "gezegend met alle geestelijke zegen in de hemelse gewesten in Christus"⁴. Op zijn reis naar het hemelse vaderland is hij niet geroepen om zijn recht in deze wereld te zoeken, nog minder om op haar sociale of politieke ontwikkeling daadwerkelijk invloed uit te oefenen en in het geheel niet om een heersende positie in haar te bekleden. Hij zal eenmaal met Christus heersen, wanneer de tijd daarvoor gekomen is; maar zijn tegenwoordige deel is, te lijden en, voor zoveel het van hem afhangt, met alle mensen in vrede te leven⁵, hun welzijn te zoeken en "dat u door goed te doen het onverstand van de dwaze mensen de mond snoert" (1 Petrus 2:15).

Hebben wij dit eenmaal verstaan, dan wordt onze verhouding ten opzichte van de overheid zeer eenvoudig. Doordat wij God in haar zien, verdwijnen de moeilijkheden en de meeste vragen worden vanzelf opgelost. Wij zien dan tevens de noodzakelijkheid in, om haar "onderworpen te zijn, niet alleen omwille van de straf (die ons in geval van ongehoorzaamheid zou treffen), maar ook omwille van het geweten" (vers 5). Om dezelfde reden kunnen wij, zoals reeds nadrukkelijk gezegd, niet gehoorzamen aan bevelen, die met de bepaalde wil van God en met ons karakter als christenen in strijd zouden zijn. Wij hebben echter nooit over de vraag te beslissen, hoe de in een bepaalde tijd regerende overheid is ontstaan, wie de macht uitoefent en hoe dit geschiedt. Waar een christen ook leeft en in welke aardse positie hij zich ook bevindt, hij heeft te gehoorzamen aan die overheid, die over hem gesteld is en die heden regeert; komt er morgen, misschien zelfs ten gevolge van een geweldige omwenteling, een andere, dan heeft hij zich aan deze te onderwerpen, onverschillig of ze hem bevalt of niet. Ook heeft hij niet te onderzoeken, of de maatregelen, die een overheid treft, de wetten die zij geeft, juist of onjuist zijn, of zij nuttig of schadelijk voor hem zijn. Zijn taak is het, voor de overheid te bidden, dat God haar in de juiste richting wil leiden en haar inzicht en wijsheid moge schenken, om tot welzijn van land en volk te regeren, en – haar zonder morren te gehoorzamen, voor zover dit met zijn geweten verenigbaar is. Wanneer hij zich ervan bewust is, dat zijn belangen niet met deze aarde, maar met de hemel zijn verbonden, zal dit hem ook niet moeilijk vallen.

---

² 1 Petrus 2:11: "Geliefden, ik roep u op als bijwoners en vreemdelingen [KJV pilgrims; Gr. *paripidemos*] u te onthouden van de vleselijke begeerten, die strijd voeren tegen de ziel". Hebreëën 11:13: "... zij hebben geleden dat zij vreemdelingen en bijwoners op de aarde waren".

³ Filippenzen 3:20: "Ons burgerschap is echter in de hemelen, waaruit wij ook de Zaligmaker verwachten, namelijk de Heere Jezus Christus".

⁴ "Gezegend zij de God en Vader van onze Heere Jezus Christus, Die ons gezegend heeft met alle geestelijke zegen in de hemelse gewesten in Christus" (Efeziërs 1:3).

⁵ Romeinen 12:13: "Leef, zo mogelijk, voor zover het van u afhangt, in vrede met alle mensen". En Hebreëën 12:14: "Jaag de vrede na met allen". Zie verder: <http://www.verhoevenmarc.be/PDF/rechten-vd-mens.pdf>.

Wij denken hier onwillekeurig aan de dringende en op alle tijden toepasselijke vermaning van de apostel aan zijn eerste brief aan Timotheüs: “Ik roep er dan vóór alles toe op dat smekingen, gebeden, voorbeden en dankzeggingen gedaan worden voor alle mensen, ² voor koningen en allen die hooggeplaatst zijn, opdat wij een rustig en stil leven zullen leiden, in alle godsvrucht en waardigheid” (1 Timotheüs 2:1-2). In plaats van ons tegen de overheid uit te spreken, ons over haar en haar maatregelen op te winden, misschien zelfs een lasterend oordeel over haar te vellen (vgl. Titus 3:1-2)⁶, zoals nu en dan wel geschied is, is het ons voorrecht en onze plicht, voor haar te bidden, het in onze gebeden voor haar op te nemen en dankzeggingen voor haar tot God op te zenden. Paulus vermaant, zulks vóór alle dingen te doen. Zal een trouwe behartiging van deze vermaning door de gelovigen niet meer resultaat hebben dan al de pogingen, zelfs helpend en organiserend in de loop der gebeurtenissen in te grijpen, hoe goed die pogingen ook bedoeld zijn?

Nooit geeft de verkeerde houding van een hogere of lagere macht, van een der dienaren van God, aan de christen het recht, om nu ook zijnerzijds zijn verplichtingen niet trouw na te komen. Faalt de overheid in haar taak als Gods dienaar, dan heeft zij met God te doen; de christen is echter gehouden; onder alle omstandigheden het goede te doen (vers 4), ook aan allen te geven wat hun toekomt, “Geef dus aan allen wat u verschuldigd bent, belasting aan wie belasting, tol aan wie tol, ontzag aan wie ontzag, eer aan wie eer toekomt” (vers 7). Ook dit is een les, waarin zoveel te leren is; maar het leren zou ons veel gemakkelijker vallen, en voor veel klachten en veel zuchten zouden geen redenen bestaan, wanneer wij wederom steeds in het oog hielden, dat wij slechts vreemdelingen en bijwoners hier beneden zijn en dat ook al ons aardse bezit, onze verdiensten, enz., eigenlijk niet ons toebehoren, maar dat wij slechts als “rentmeesters” daarover gesteld zijn. Eén ding is zeker: indien wij niet naar de hoge dingen streven, maar ons houden bij de nederige (Romeinen 12:16)⁷, dan zullen wij gaarne en gewillig aan allen geven wat hun toekomt en wat zij van ons verwachten, temeer omdat wij God in alles zien en Hem ook in deze uiterlijke dingen wensen te dienen.

Lees meer :

- Rubriek “Paulus’ Brief aan de Romeinen”: <http://www.verhoevenmarc.be/romeinen1.htm>
- Rubriek “Politiek en Sociaal Activisme”: <http://www.verhoevenmarc.be/politiek.htm>

verhoevenmarc@skynet.be - www.verhoevenmarc.be - www.verhoevenmarc.be/NieuwsteArtikelen.htm

---

⁶ “Herinner hen eraan dat zij de overheden en machten onderdanig behoren te zijn, dat zij hun gehoorzaam zijn en dat zij tot elk goed werk bereid zijn, ² dat zij niemand belasteren, niet strijdlustig zijn maar welwillend, en alle zachtmoedigheid bewijzen aan alle mensen” (Titus 3:1-2).

⁷ “Streef niet naar de hoge dingen, maar houd u bij de nederige” (Romeinen 12:16).